

CIEKAWA OBSERWACJA GODÓW KUMAKA GÓRSKIEGO *BOMBINA VARIEGATA* (LINNAEUS, 1758) W OKOLICACH DĘBICY NA PODKARPACIU

Gatunek zamieszkujący wyżyny i góry południowej i środkowej Europy, od Masywu Centralnego we Francji po Góry Harz, Turynię w Niemczech, kraje alpejskie, Bałkany i Karpaty. Ponadto wydzielone enklawy tego płaza występują w górach Niziny Węgierskiej [1].

Ryc. 1. Kumak górski – *Bombina variegata* (Linnaeus, 1758).
Fot. A. Trzeciak.

Kumak górski w Polsce jest związany praktycznie z Karpatami i ich pogórzem. W ostatnich latach

potwierdzono także występowanie tego gatunku we wschodnich Sudetach. Najliczniejsze populacje tego płaza występują w Beskidzie Niskim, Bieszczadach i Pogórzu Przemyskim [1]. W okolicach Dębicy powszechnie spotykany w drobnych, okresowych zbiornikach wodnych, przydrożnych rowach, a także koleinach na drogach śródpolnych i leśnych. (Ryc.1) Współbytuje tutaj często z ciekawym, objętym w Polsce ścisłą ochroną prawną gatunkiem chrząszcza, którym jest biegacz urozmaicony (*Carabus variolosus* Fabricius, 1787). W zależności od pogody pierwsze osobniki pojawiają się już w połowie kwietnia i są obecne do września.

W niniejszej notatce chciałbym się skupić na zachowaniu godowym przedstawianego płaza. Stosunkowo krótkie gody powtarzane są kilkakrotnie, zawsze po intensywnych opadach deszczu, aż do końca sierpnia. Powoduje to, że w okresie letnim w jednej kałuży spotkać możemy jednocześnie skrzek, kijanki i dorosłe osobniki. Niestety minusem tego zachowania w okresie wysokich temperatur jest zjawisko wysychania efemerycznych zastoisk wody i przepadanie jajek i kijanek.

Ryc. 2. Zjawisko ampleksusu zbiorowego. Fot. A. Trzeciak.

Samce w okresie godowym wykształcają modzele godowe na palcach i przedramieniach. Po zwabieniu samicy przez samca następuje jej silny, trwały, grzbietowy uchwyt, który nosi nazwę *amplexus*. Zachowanie to ma miejsce głównie w przypadku żaby trawnej, ropuchy szarej i zielonej. W przypadku wymienionych gatunków wyróżniamy uchwyt pachowy, natomiast u kumaków jest to uchwyt pachwinowy. Samce obejmują samice wtedy w pachwinach tylnych kończyn [2].

ale wypłoszone troszeczkę się uspokoiły. Wtedy to jeden samczyk zrezygnował z zalotów, pozostawiając pozostałych dwóch, przyczepionych do samiczki. Zjawisko to obserwowałem po raz pierwszy i jak dotąd ostatni.

Prawdziwą przyjemnością jest obserwacja tego płaza, dość częstego w tym terenie (Ryc. 3), ale już w skali kraju objętego ścisłą ochroną prawną (Dz.U. 2016. Poz. 2183, zał.), figurującego także w załącznikach II i IV Dyrektywy Siedliskowej UE. Wpisany

Ryc. 3. Kumak górski – *Bombina variegata* (Linnaeus, 1758), widok spodniej części ciała. Fot. A. Trzeciak.

W roku 2018 udało mi się zaobserwować natomiast amplexus zbiorowy jednogatunkowy [2], kiedy to początkiem maja w jednej z głębokich kolein na leśnej drodze doszło do kontaktu samiczki z kilkoma samcami. (Ryc. 2). Wprawdzie w pierwszej chwili w mętnej i wzburzonej wodzie niewiele było widać,

na Czerwoną listę IUCN w kategorii niższego ryzyka (LC; tab. 2) [1].

Andrzej Trzeciak
Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Leśnictwa i Drzewnictwa KO w Krakowie
atrzeciak2@wp.pl

Bibliografia

1. Głowaciński Z., Sura P.(red.).(2028). Atlas płazów i gadów Polski: status, rozmieszczenie, ochrona. PWN, Warszawa. 42–45.
2. Juszczyk W. 1987. Płazy i gady krajowe. Tom I Wiadomości ogólne. PWN, Warszawa. 89–91.